

FIKS ALT – ALLTID

Å fikse utstyr på tur kan være utfordrende. Men med kunnskap og erfaring kan også du bli en fikser. Dette reparasjonssettet er et resultat av samarbeid mellom Bergans og DNT, og skal gjøre det lettere for deg å ta vare på og reparere klærne og turutstyret ditt når du er innom en av DNTs betjente hytter.

Bergans
OF NORWAY

DNT ung

Gode reparasjonstips:

SKALLBEKLEDNING:

Går det hull i membranen, bør den lappes med lim fra begge sider. Bruk et silikonlignende lim som er elastisk og tåler å bli bøyd. Det er ofte kalt fugelim. Selvklebende lapper kan kjøpes på stoffbutikker, mange produsenter selger egne lapper, men det går også an å bruke gammel oljebukse eller annet vanntett stoff. På maritime butikker kan en finne selvklebende stoff som brukes til å fikse seil, kalt seilerteip eller spinnakerteip. Den er beregnet til å tåle mye, men husk at det tar noen timer før limet får sin endelige styrke.

Forsøk å unngå å bruk gaffateip på klær, da den vil etterlate lim som er vanskelig å få av. Det kan gjøre at det blir umulig å returnere varen om du har garanti på den. Bruker du likevel gaffatape som rask reparasjon på skallbekledning, er det viktig å bruke minst mulig. Limet gjør det vanskelig å reparere/sy senere hos produsent/ reparatør.

ULLTØY:

Hull i ullundertøy og annet som er strikket bør sys igjen. Legg på tett søm, og pass på å få med alle løkker i strikken.

På tynne plagg, som ullundertøy, kan man dekke kantene med et tynt lag lim eller neglelakk før man syr igjen, slik at hullet ikke forplanter seg. Poenget med limet er å få de løse trådene til å feste seg til stoffet, og det er mulig å sy den igjen på en vanlig måte. Derfor skal man bruke veldig lite lim.

ANDRE MATERIALER:

Alt som ikke er vanntett kan både lappes og sys igjen, det spørs bare på hullet og hva du har tilgjengelig. En lapp vil holde best, men kan være vanskelig å sy på dunjakker og soveposer, der man ikke har tilgang til stoffet fra baksiden. Her går det an å bruke en bøyd nål eller lime lappen på. Spinnakerteip fungerer bra – og husk: Unngå å bruke gaffateip på klær.

Er ikke stoffet blitt revet ut, så kan hullet sys igjen. Bruk skrå søm, og pass på å holde sømmen tett, slik at dun ikke kan komme ut. Om det ikke blir helt tett, er det mulig å dekke til med et tynt lag fleksibelt lim. Hvis stoff er blitt revet ut, så bør du sy eller lime på en lapp som dekker hele hullet og går minst 1 cm utenfor kantene. Runde lapper uten hjørner vil holde best.

GLIDELÅS:

Glidelås kan ofte svikte på mye brukt turutstyr. Hold glidelåsen ren for å forlenge dens liv. Pass spesielt på å vaske den etter å ha vært på sjøen – saltvann kan fort tette igjen glidelåser. Før du vurderer å bytte ut en ødelagt glidelås, sjekk at problemet ikke ligger i at noe henger fast. Ofte er det stoff eller tråd som har kilt seg fast. Prøv å bruke såpe eller smøring for å få glideren til å komme forbi det vanskelige punktet.

Det kan være lurt å ha et lager med

assorterte typer i ulike lengder. På vanlige stoffbutikker finnes mange varianter. Maritime butikker og seilmakere har ofte lange glidelåser til telt.

Om glideren ikke lukker igjen glidelåsen, og alle tenner er på plass, kan glideren være selve problemet. De har en tendens til å utvide seg med tid. Prøv forsiktig å bruke en tang her for å trykke sammen bakkdelen av glideren. Det er også mulig å skifte ut kun selve glideren. For å gjøre det, må man fjerne den lille plast- eller metallbiten som henger fast øverst i glidelåsen, slik at det er mulig å dra glideren opp.

Prøv forsiktig å bruke en tang her for å trykke sammen bakkdelen av glideren. *Dersom glideren sitter fast, kan du forsøke å utvide den litt med tanga.* Det er også mulig å skifte ut kun selve glideren.

Enkel sømteori:

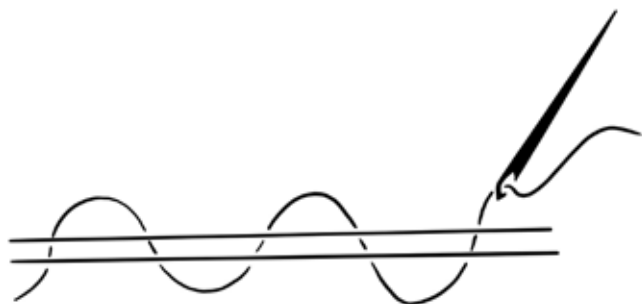
Å sy trenger ikke å være vanskelig! Her er noen enkle tips som vil hjelpe å komme i gang med å sy for hånd:

- Bruk sterk tråd som er flettet, unngå å bruke glatt tråd.
- Begynn og avslutt søm med å feste tråden. For å gjøre det, sy 5-6 seks sting på samme sted.
- Tett søm med korte sting gir sterkere hold.
- Skal en sy i kraftig stoff, og ikke har en fingerbøl tilgjengelig, bruk en liten trebit til å presse nåla.

HER ER TRE MYE BRUKTE SØMTYPER:

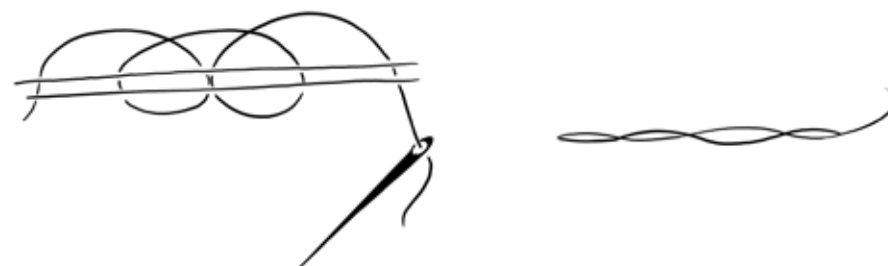
Rett sting

Brukes til å feste detaljer før de blir sydd sammen med maskin. Lag lange sting som er enkle å løsne opp igjen.

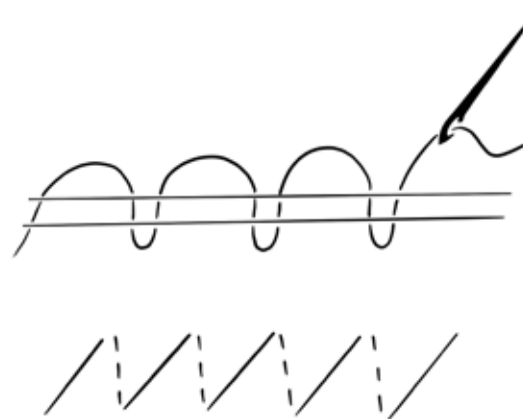
Attersting

Brukes til å feste glidelås, lapper og andre detaljer som ligger oppå hverandre.

Skråsting

Er sterkere og mer elastisk enn rett sting. Brukes til å sy igjen hull og feste lapper.

Se flere reparasjonstips og instruksjonsvideoer her:

Slik tar du vare på turutstyret:

SEKKEN:

Sekken holder seg bedre om den tømmes fullstendig etter turen. For å sikre at den får god lufting må du åpne alle glidelåser og henge sekken opp ned. Er den møkkete kan den enten vaskes med klut eller i lunket vann i dusj eller stamp. La gjerne sekken tørke i et døgn før du pakker den vekk

TURSKO:

Impregnering: De fleste nye lærsko har en membran som vil holde vannet ute selv om læret blir vått. Denne har en tendens til å få hull og begynne å slippe vann. Derfor bør alle lærsko impregneres. Det hjelper også på å mykne opp læret, slik at den er mindre utsatt for mekanisk slitasje. I tillegg veier vått lær mye mer. Man kan bruke bivoks, minkolje eller syntetisk voks. Vask skoen godt, gni voksen inn med en filt, gjerne hver dag på lengre turer. Man kan også varme overflaten opp med hårføner for å

smelte impregnering inn i læret.

Når du bruker hårføner ved impregnering eller en ovn ved tørking, må læret ikke bli for varmt, da dette ødelegger lærkvaliteten. Hovedregel er at hvis ikke hånda di tåler varmen, så gjør ikke skoen det heller.

Såler: Løse såler absorberer mye fuktighet og tørker raskere når du tar dem ut av støvelen. Da får de luftet skikkelig og det tørker godt opp.

Lisser: Skal du vaske, pusse eller impregnere støvlene må du fjerne lissene slik at du kommer til under disse.

Tørking: Sko tåler ikke for sterk varme. Sett derfor aldri støvlene for nær ovnen eller en annen varmekilde. Yttermaterialer ”skades” lett ved for sterk tørking; materialene kan krympe og miste eller endre fasong.

Riktig impregnering reduserer vann- og smussopptak, samtidig som skoen

beholder sine pusteegenskaper. La impregneringen tørke og trekke godt inn. Impregnering skal ofte påføres i flere omganger, følg anvisningene for impregneringsproduktet. Hvor ofte du må impregnere skoene er avhengig av hvor mye du bruker dem. Hvis du ser at skoene begynner å trekke vann (mørke flekker) på enkelte punkter, er det tid for ny impregnering.

Oppbevaring: Oppbevar turskoene på et tørt og godt luftet sted, men ikke for varmt. Oppbevar aldri våte sko i fuktige rom eller i bilen. Det vil kunne dannes mugg, misfarging og ikke minst vond lukt. Ikke oppbevar støvlene dine på gulv med undervarme. Dette tørker ut gummien og forkorter sålens levetid, i tillegg til at sålene blir glattere.

Selv om skisko ikke er like utsatt for vann og slitasje, bør de også smøres inn med voks for at læret skal holde lenger. Du trenger likevel ikke gjøre det like ofte som med fjellsko.

DUNJAKKER OG SOVEPOSER:

Dunjakker, soveposer og annet isolerende utstyr bør oppbevares luftig og ikke komprimert – det gjelder spesielt for dun, men heller ikke kunstfiber har godt av å ligge tettpakket i en pose. Med mange soveposer følger det en stor oppbevaringssekk, og har du ikke det, så kan du enkelt sy en selv av tynt og pustende bomull. Vask etter vaskeanvisningen, og tørk den sammen med tennisballer i tørketrommelen. Det vil spre duna/isolasjonen. Bruk mildt vaskemiddel og temperatur under 40 grader.

Telt: Tørk teltet når du kommer hjem etter bruk. Ligger teltet vått i posen vil det gå mugg i det.

Er teltet skittent eller utsatt for saltvann, bør det vaskes/spyles før det legges bort.

VASK AV TURKLÆR:

Før vask, vurder om plagget ditt trenger vask eller om det holder å fjerne flekker eller bare luften det. Særlig ull har godt av å bli luftet i stedet for vasket hvis det kun er for å fjerne lukt.

Alle produkter har en vaskeanvisning, og det er viktig at denne følges for å få et godt resultat etter vask.

Steng alle glidelåser og vring plagget når du vasker det i maskinen.

Sett sammen ditt eget reparasjonssett

Hvorfor ha med reparasjonsutstyr på tur? Du kommer kanskje ikke til å trenge det, men før eller siden kan noe gå i stykker. En ødelagt gamasje eller revnet skulderreim på sekken kan gjøre turen kjip, men begge deler kan enkelt fikses med hyssing eller tråd.

Her finner du forslag til to reparasjonssett som er grei å ha på tur, en for kortere, og en for litt mer avanserte turer. Du trenger ikke alltid å ha med alt, vurdér selv hva som er relevant for eventyret du skal på, men dette kan være et greit utgangspunkt.

Lite reparasjonssett:

- Sterk tråd med to nåler, gjerne en grov og en finere - sy igjen tekstiler, enkelt og greit.
- Noen meter hyssing (helst av naturfiber) - til å improvisere belte, skolisser, gamasjestrikk, barduner og mer.
- Gorilla-/gaffateip (eventuelt sportsteip) - fikser det meste. Kan problemet

ikke fikses med teip, så har du ikke brukt nok teip, sies det. Ta på noen meter rundt flasken eller termos, så har du alltid det med deg, og slipper å bære på hele rullen. Unngå å bruke gaffateip på klær.

Tilleggsutstyr for lengre turer:

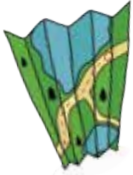
- Reimspenne - de går ofte i stykker. Ta med to størrelser som passer til sekken.
- Lim - kan brukes til mye. Sjekk hva limet er egnet til på pakken. Stoff og lær bør limes med silikonbasert eller annet fugelim som tåler mye bevegelse, mens 'hardware' er best å lime med kontaktlim eller epoxy.
- Lappestoff - klipp av biter av en gammel oljebukse, og ha et par liggende i sekken. Det går også an å få kjøpt selvklebende lapper på stoffbutikker, eller bruke spinnakerteip som er å få kjøpt på båtbutikker.
- Strips er enkelt å bruke og trenger ikke tilleggsutstyr,

og tykk ståltråd kan man bruke og tilpasse på flere måter. Strips eller metallstreng er praktisk for å reparere 'hardware', som staver, bindinger, teltstenger eller lage skikjelke.

- Multiverktøy - den bør ha både tang og to skrujern.
- Saks - liten neglesaks eller lignende. Praktisk å ha, også med tanke på førstehjelp. Mange multiverktøy har det integrert.
- Tau - nødvendig for å lage en skikjelke, praktisk til å gå på kompasskurs i white-out, og kan selvfølgelig også brukes til annet. Det behøver verken være tungt eller dyrt. Ha god lengde, og vit hvor lang tauet er, så kan du også måle avstand om du skal gå på kompasskurs.
- Bindingskruser - vanlige skruser vil ikke holde igjen bindingen i skien, spesialskruser kan kjøpes på en sportsbutikk.

- Ekstra binding, trinse og skitupp - er dere en stor gruppe, eller hvis du må klare deg langt fra sivilisasjonen lenge, så er det en stor fordel å ha det med.

miljøvett- reglene

REIS MINDRE, OPPLEV MER

Jo kortere du reiser, jo mer tid får du til selve turen.

SATS PÅ OPPLEVELSER, IKKE UTSTYR

Turutstyr trenger ikke være nytt for å gjøre nytta si.

FIKS ALT, ALLTID

Gjør gaffateip, ståltråd og lommekniv til fast inventar i tursekken.

SPIS GRØNT

Det er viktig å få i seg næring på tur. Å spise grønt er bra både for miljøet og helsa.

SAMKJØRING ER BRA KJØRING

Hvis du må reise langt for å komme deg på tur, bruk god tid på planlegging av turen.

VÆR RUSTET MOT UVENTET SØPPEL

Å ha hodet med seg på tur er viktig, også når det kommer til hva du etterlater deg.

VIS VEI, VÆR ET KLIMAFORBILDE

Vær en del av klimaløsningen, ikke problemet!

LES MER OM MILJØVETTREGLENE PÅ:

www.dnt.no/miljovettreglene/